

دستیابی به امنیت جمعی در آب‌های منطقه تاجه حد عملی است؟

ایران و امنیت دریایی پایدار

منطقه‌ای است. این کشور با تجهیز نیروی دریایی خود به انبوهی از تجهیزات دریایی و سیستم‌های تسلیحاتی پیشرفته، ارانه پشتیبانی فنی و نظامی از نیروهای نیابتی خود در سراسر خاورمیانه و همچنین به‌کارگیری تانک‌های جنگ ترکیبی که هزینه بسیار بالایی را در دشمنانش تحمیل کرده، توانسته است فشار استراتژیک قذافی را در آب‌های منطقه ایجاد کند.

ایجاد اتحاد دریایی؛ نقطه شروع کاهش تنش‌ها و اختلاف‌ها

اهمیت شکل‌گیری اتحاد دریایی برای ایجاد ثبات، امنیت و شکوفایی بلندمدت آن هم در منطقه‌ای که بارها تا آستانه روبرواری و درگیری‌های نظامی پیش رفته، امری بدیهی است. هدف ایجاد چنین اتحادی در منطقه درزگرفتگی نگرانی‌های امنیتی تمامی طرفین به صورت برابر و مساوی و لزوم آن نیز این است که اعضا بر روی حداقلی از یک هدف مشترک توافق داشته، با حسن نیت و از گفت‌وگوها شده و اصول هم‌جواری را نیز رعایت کنند.

باید به خاطر داشت که اختلاف دیدگاه و مناقشات مرزی و دریایی میان همسایگان اگرچه همواره با خود تنش به همراه دارد، اما نباید موجب شود که قدرت‌های دو سوی تنگه هرمز این نکته را فراموش کنند که در بسیاری از موارد، نگرانی‌های امنیتی و منافعه دریایی مشترکی دارند.

منبع: ای.جی.سی.آی، دبیلو

ایران، از همان ابتدا سیاست ترمیم روابط با رقبای منطقه‌ای را در پیش گرفت. اقداماتی همچون ازسرگیری و تقویت روابط دوجانبه و دیپلماتیک با کشورهای کلیدی شورای همکاری و همچنین سفر امیرعبداللهیان، وزیر امور خارجه ایران، به چهار پایتخت عربی را نیز باید از جمله نتایج دوستانه و دیپلماتیک سیاست اتخاذی از سوی ایران دانست.

یکی دیگر از تغییرات محسوس در سیاست ایران نسبت به همسایگان عرب، تلاش تهران برای اخراج کردن چشمانداز استراتژیک خود در قبال کشورهای عربی و تفکیک آن از شرایط حاکم بر روابط خود و واشنگتن است. در دهه‌های گذشته، همواره شاهد بوده‌ایم که با افزایش تنش‌های میان ایران و آمریکا، روابط این کشورها نیز به تعادل خود دستخوش تغییرات منفی می‌شدند. بنابراین سیاست جدید دولت ایران و رویکرد سنجیده آن نه تنها از یک سو می‌تواند برای اعراب که همواره نسبت به افزایش تنش میان تهران و واشنگتن آسیب‌پذیر بوده‌اند، بسیار سازنده باشد، بلکه از سوی دیگر می‌تواند تهران را در ایجاد پارتی دایلمتیک در میان همسایگان عرب خود یاری رساند.

از طرفی، ایران به لحاظ توان نظامی دریایی نیز به خوبی خود را به عنوان یک قدرت منطقه‌ای اثبات کرده و نشان داده که قادر به تضمین امنیت آب‌های منطقه و همچنین مقابله با تهدیدات

دریایی در خاورمیانه به رهبری ایالات متحده آمریکا در ماه می سال جاری، صحنه‌ای فرمانده نیروی دریایی ارتش جمهوری صلیب‌های ایران، امیر یادگار شهرام ایرانی، در خصوص عزم این کشور برای ایجاد ائتلاف دریایی در شمال اقیانوس هند با حضور کشورهای از جمله عربستان سعودی، امارات متحده عربی، قطر، بحرین، عراق، پاکستان و هند با هدف تأمین امنیت مسیرهای حیاتی کشتیرانی، از تمایل وزیر امور خارجه عربستان سعودی، شاهزاده فیصل بن فرحان، در نخستین سفر خود به ایران به منظور همکاری با ایران در راستای تبدیل تنگه هرمز به یک منطقه امن دریایی برای دریازوران و کشتی‌های دریایی و همچنین امضای تفاهم‌نامه همکاری‌های دریایی میان فرمانان جمهوری اسلامی ایران و ژانرس مین دریایی پاکستان با هدف تقویت هماهنگی‌های دوجانبه دریایی، اقدامات مشترک ضدتروریسم و تأکید بر اهمیت آن و همچنین حفاظت از مسیرهای تجاری منطقه‌ای را می‌توان همگی از جمله گام‌هایی دانست که در این مدت از سوی کشورهای منطقه برای افزایش همکاری‌های دریایی برداشته شده است.

با این وجود، مولانعی همچون چشم‌انداز امنیتی بسیار ناپایدار در منطقه، باین بودن سطح اعتماد متقابل در میان کشورهای منطقه و نیز برداشتهای متفاوت این کشورها از مقوله تهدیدات باعث شده تا مسیر دستیابی به اتحاد دریایی فراگیر و ایجاد سازوکار دفاع جمعی مؤثر در منطقه چندان هموار نباشد. با این حال، آنچه مسلم است این است که کشورهای شورای همکاری به آگاهی فزاینده‌ای از مزایای متقابل تغییر شکل معماری امنیتی منطقه و دستیابی به حداقل لازم به منظور تضمین ایمنی و استیلا در دریا دست یافته‌اند.

نقش ایران در ایجاد امنیت دریایی پایدار در منطقه

اگرچه در سال‌های گذشته، مجموعه‌ای از سوءتفاهم‌ها و محاسبه‌های نادرست به روابط میان ایران و کشورهای شورای همکاری آسیب رساند و منجر به افزایش سطح نظامی‌گری در منطقه شد، اما ابراهیم رئیسی، رئیس‌جمهوری

لئوناردو جاکوب. ماریا مازوکو

در ماه‌های اخیر شاهد آن بودیم که تنش‌های موجود میان رقبای دیرینه در منطقه خاورمیانه تا حد زیادی کاهش یافت؛ از توافق میان ایران و عربستان سعودی با میانجیگری چین گرفته تا مذاکرات صلح میان عربستان و یمن و همچنین کاهش خصومت‌ها و اختلافات در شورای همکاری، همگی حاکی از آغاز روند تنش‌زدایی در منطقه هستند.

با این حال، برخی موضوعات همچون روبرویی‌های نیروهای ایران و آمریکا در منطقه یا اعزام تجهیزات و نیروهای نظامی آمریکا به منطقه بود آسیا موجب شده تا نوبی تحولات دیپلماتیک توانند آن طور که باید به ایجاد نوعی شرایط امنیتی پایدار دریاپی در منطقه منجر شوند. اما در شرایطی که آمریکا با به‌کارگیری رویکردهای امنیتی و تکیه بر شبیه‌هایی همچون اعزام نیرو به منطقه یا استقرار پرسنل مسلح بر روی کشتی‌های تجاری عبوری از گتو هرمز، آن هم به بهانه‌های قابل‌به حملات به نفتکش‌ها و کشتی‌های تجاری به دنبال تقویت قابلیت‌های بازارزدگی منطقه‌ای است، کشورهای عرب شورای همکاری‌های منطقه‌ای را اتخاذ کرده و تلاش دارند تا مانع از افزایش تنش‌های ناخواسته و حفظ مسیر حساس و شکننده نفت‌وگواهی منطقه‌ای شوند.

افزایش آگاهی‌ها نسبت به لزوم برقراری همکاری‌های منطقه‌ای

رقابت‌های ناسالم و همچنین سوءظن‌های عمیق متقابل در یک دهه اخیر، موجب شده بودند تا کشورهای شورایی همکاری در جای توجّه به حوزه دریایی به عنوان فضایی مستعد برای ایجاد همکاری‌های صلح‌آمیز، آن را به‌مثابه میدان نبردی برای تسویه حساب‌های قدیمی و حتی ایجاد تنش‌های جدید در نظر گیرند. با این حال، حجم عظیم تعلّقات دیپلماتیک در ماه‌های اخیر نشان از عزم فزاینده کشورهای این حوزه برای اتخاذ مواضع آشتی‌جویانه و اجتناب از رویکردهای خصم‌گرا دارد.

ريموند ويل

RAYMOND WEIL
GENEVE

SARMAN Co.

No. 1832, Dr. Shariati St., Next to Pol-E-Roomi, Tehran - Iran